

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАСИЛЛЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

В.В.Бочелюк

Україна, м. Запоріжжя, Класичний приватний університет

Порівняння форм прояву насильства в різних навчальних закладах призводить до висновку про відсутність одного «почерку», одного знаменника, типу. Проблема варіюється від одного навчального закладу до іншого навчального закладу, володіє специфічними особливостями, характерними для даного класу або кварталу. Насильство з'являється у безлічі варіантів. Форми прояву молодіжного насильства завжди мають відбиток тієї або іншої школи, тієї або іншої групи підлітків, того або іншого середовища. Проте необхідним є виділення певних форм насильства для структуралізації цього явища і успішної боротьби з ним.

На агресивну поведінку впливає комплекс чинників: персональні чинники (низький рівень виховання, неадекватна занижена самооцінка, висока імпульсивність, зловживання алкоголем, наркотиками, комп'ютерними іграми, готовність до ризику, обмежене відчуття самозбереження); поведінкові чинники (поведінка, що створює перешкоди для тих, що оточують, вандалізм, безцільне проведення часу, прогули і слабка успішність в школі, ранні сексуальні контакти, приводи в міліцію і рання судимість); соціальні чинники (культ насильства в суспільстві, вплив ЗМІ, поведінка батьків, низький соціально-економічний статус сім'ї, залежність від соціальної допомоги, зміна вихователів (вітчим, мачуха), родинне і сексуальне насильство [1, с.11]). Форми цієї агресії можуть бути різними – це і фізичне, і словесне насилля, але також ворожа поведінка, жести тощо. Необхідною умовою для регулювання і контролю над цією агресією є виконання соціально-профілактичних робіт. Основним змістом у системі соціально-профілактичної роботи є: соціально-педагогічна профілактика; психологічна допомога; соціальна адаптація і реабілітація.

Насилля може виявлятися у різних формах і проявах, мати прихований, відкритий, індивідуальний або груповий характер. Існують також явні і латентні форми насильства. Явні прояви насильства можуть бути направлені не лише проти окремих осіб, що викликають до себе підвищений інтерес тих, що оточують, але і цілої групи. Поряд з явними і вербалізованими формами агресії нерідкі випадки її прихованих і ретельно замаскованих проявів, на жаль, які дуже часто вислизують від уваги викладача. Часте-

ньо насильство виражається вербально, як це має місце в тих класах і навчальних закладах, де вживається нецензурна лайка, або в компаніях підлітків, що користуються при спілкуванні найгрубішими словами і лексикою. У подібних випадках лексика служить зброєю для завдання взаємних ударів. Ескалація вербалізованої форми насильства може виявлятися і письмово.

Особливу тривогу викликає те, що різні форми насилля, як безпосереднього (бійки, фізичне насилля), так і непрямого (образі, насмішки, в тому числі й нецензурні), сприймаються більшістю молоді як нормативні і допустимі. Проте, незалежно від того, чи виявляється насильство вербально, явно або приховано, воно ніколи не повинне залишати педагогів і вихователів байдужими і взивати до відповідних заходів [1, с. 43].

Таким чином, виходячи з вищезазначеного, можливо дійти до висновку про те, що насилля може виявлятися у різних формах і проявах, мати прихований, відкритий, індивідуальний або груповий, явний чи латентний характер. Незалежно від того, чи виявляється насильство явним або приховано, воно ніколи не повинне залишати викладачів байдужими і взивати до відповідних заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуггенбюль А.А. Сущность насилля / А.А. Гуггенбюль. — Х.: 1993. — 211с.